

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi

The Journal of Limitless Education and Research

*Kasım 2020
Cilt 5, Sayı 3*

*November 2020
Volume 5, Issue 3*

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi

Kasım 2020, Cilt 5, Sayı 3

The Journal of Limitless Education and Research

November 2020, Volume 5, Issue 3

Sahibi

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ

Owner

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ

Editör

Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK

Editor in Chief

Assoc. Prof. Dr. Ayşe Derya IŞIK

Editör Yardımcısı

Dr. Çağın KAMIŞÇIOĞLU

Assistant Editor

Dr. Çağın KAMIŞÇIOĞLU

Yazım ve Dil Editörü

Doç. Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI

Doç. Dr. Serpil ÖZDEMİR

Dr. Arzu ÇEVİK

Dr. İbrahim Halil YURDAKAL

Philologist

Assoc. Prof. Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI

Assoc. Prof. Dr. Serpil ÖZDEMİR

Dr. Arzu ÇEVİK

Dr. İbrahim Halil YURDAKAL

Yabancı Dil Editörü

Doç. Dr. Gülden TÜM

Doç. Dr. Tanju DEVECİ

Dr. Çağın KAMIŞÇIOĞLU

Foreign Language Specialist

Assoc. Prof. Dr. Gülden TÜM

Assoc. Prof. Dr. Tanju DEVECİ

Dr. Çağın KAMIŞÇIOĞLU

İletişim

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Derneği

06590 ANKARA - TÜRKİYE

e-posta: editor@sead.com.tr

sead@sead.com.tr

Contact

Limitless Education and Research Association

06590 ANKARA - TURKEY

e-mail: editor@sead.com.tr

sead@sead.com.tr

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi (SEAD), yılda üç kez yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir. Yazıların sorumluluğu, yazarlarına aittir.

Journal of Limitless Education and Research(J-LERA) is an international refereed journal published three times a year. The responsibility lies with the authors of papers.

İNDEKSLER / INDEXED IN

Kapak: Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK-Dr. Barış ÇUKURBAŞI

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 5, Sayı 3

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 5, Issue 3

Yayın Danışma Kurulu (Editorial Advisory Board)

- Prof. Dr. A. Gani ARIKAN, Selçuk Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. A. Işıl ULUÇAM-WEGMANN, Universität Duisburg-Essen, Deutschland
Prof. Dr. Ahmet ATAÇ, Celal Bayar Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ahmet GÜNŞEN, Trakya Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ahmet KIRKILIÇ, Ağrı Çeçen Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ali MEYDAN, Nevşehir Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ali Murat GÜLER, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ali Osman ALAKUŞ, Dicle Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ali Ulvi YILMAZER, Ankara Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ali YAKICI, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Apollinaria AVRUTINA, St. Petersburg State University, Russia
Prof. Dr. Asuman DUATEPE PAKSU, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Asuman Seda SARACALOĞLU, Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ayfer KOCABAŞ, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Duygu UÇGUN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Efe AKBULUT, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Emine KOLAÇ, Anadolu Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Emre ÜNAL, Ömer Halis Demir Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Erika H. GILSON, Princeton University, USA
Prof. Dr. Erkut KONTER, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Erol DURAN, Uşak Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ersin KIVRAK, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Esra BUKOVA GÜZEL, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Fatma SUSAR KIRMIZI, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, Ankara Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Fredricka L. STOLLER, Northern Arizona University, USA
Prof. Dr. Gizem SAYGILI, Karaman Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Hakan UŞAKLI, Sinop Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Hüseyin KIRAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Jack C RICHARDS, University of Sydney, Avustralia
Prof. Dr. Kamil İŞERİ, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Levent MERCİN, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Türkiye

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 5, Sayı 3

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 5, Issue 3

-
- Prof. Dr. Liudmila LESCHEVA, Minsk State Linguistics University, Belarus
Prof. Dr. Mehmet Ali AKINCI, Rouen University, France
Prof. Dr. Meliha YILMAZ, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Merih Tekin BENDER, Ege Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Mustafa Murat İNCEOĞLU, Ege Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Nergis BİRAY, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Nesrin İŞİKOĞLU ERDOĞAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Nil DUBAN, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Nurettin ŞAHİN, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Perihan YALÇIN, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Pınar GİRMEK, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Sabri SİDEKLİ, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Selma YEL, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Serap BUYURGAN, Başkent Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Serdar TUNA, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Seyfi ÖZGÜZEL, Çukurova Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Songül ALTINIŞIK, TODAİE Emekli Öğretim Üyesi, Türkiye
Prof. Dr. Süleyman İNAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Şafak ULUÇINAR SAĞIR, Amasya Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Şahin KAPIKIRAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Şerif Ali BOZKAPLAN, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Tahir KODAL, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Todd Alan PRICE, National-Louis University, USA
Prof. Dr. Tom GILLPATRICK, Portland State University, USA
Prof. Dr. Turan PAKER, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. William GRABE, Northern Arizona University, USA
Assoc. Prof. Dr. Carol GRIFFITHS, University of Leeds, UK
Assoc. Prof. Dr. Christina FREI, University of Pennsylvania, USA
Assoc. Prof. Dr. Elza SEMEDOVA, Khazar Universty, Azerbaijan
Assoc. Prof. Dr. Galina MISKINIENE, Vilnius University, Lithuania
Assoc. Prof. Dr. Könül HACIYEVA, Azerbaijan National Academy of Sciences, Azerbaijan
Assoc. Prof. Dr. Salah TROUDI, University of Exeter, UK
Assoc. Prof. Dr. Sevinc QASIMOVA, Bakü State University, Azerbaijan
Assoc. Prof. Dr. Spartak KARDIU, Tiran University, Albania

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 5, Sayı 3

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 5, Issue 3

- Assoc. Prof. Dr. Suzan CANHASI, University of Prishtina, Kosovo
Assoc. Prof. Dr. Şaziye YAMAN, American University of the Middle East (AUM), Kuwait
Assoc. Prof. Dr. Tanju DEVECİ, Khalifa University of Science and Technology, UAE
Assoc. Prof. Dr. Xhemile ABDIU, Tiran University, Albania
Doç. Dr. Abdullah ŞAHİN, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Abdurrahman ŞAHİN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Anıl ERTOK ATMACA, Karabük Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Aydın ZOR, Akdeniz Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK, Bartın Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ayşe ELİÜŞÜK BÜLBÜL, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Berna Cantürk GÜNHAN, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Bilge AYRANCI, Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Burçin GÖKKURT ÖZDEMİR, Bartın Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Demet GİRGİN, Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Esin Yağmur ŞAHİN, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Feryal BEYKAL ORHUN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Fulya ÜNAL TOPÇUOĞLU, Dumlupınar Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Gülden TÜM, Çukurova Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Güliz AYDIN, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Hüseyin ANILAN, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. İbrahim COŞKUN, Trakya Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Melek ŞAHAN, Ege Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Meltem DEMİRCİ KATRANCI, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Nazan KARAPINAR, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Neslihan BAY, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Nevin AKKAYA, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Orhan KUMRAL, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Özlem BAŞ, Hacettepe Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ruhan KARADAĞ, Adıyaman Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Salim PİLAV, Kırıkkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Sevgi ÖZGÜNGÖR, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Sibel KAYA, Kocaeli Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Süleyman Erkam SULAK, Ordu Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ufuk YAĞCI, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 5, Sayı 3

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 5, Issue 3

Doç. Dr. Vesile ALKAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye

Doç. Dr. Yalçın BAY, Anadolu Üniversitesi, Türkiye

Doç. Dr. Zafer TANGÜLÜ, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye

Dr. Feride HATİBOĞLU, University of Pennsylvania, USA

Dr. Hanane BENALI, American University of the Middle East (AUM), Kuwait

Dr. Nader AYİŞH, Khalifa University of Science and Technology, UAE

Dr. Nurcan KÖSE, American University of the Middle East (AUM), Kuwait

Dr. Ulaş KAYAPINAR, American University of the Middle East (AUM), Kuwait

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 5, Sayı 3

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 5, Issue 3

Bu Sayının Hakemleri (Referees of This Issue)

Doç. Dr. Burçin GÖKKURT ÖZDEMİR, Bartın Üniversitesi

Doç. Dr. Hasan ÖZGÜR, Trakya Üniversitesi

Doç. Dr. İbrahim COŞKUN, Trakya Üniversitesi

Doç. Dr. Süleyman Erkam SULAK, Ordu Üniversitesi

Doç. Dr. Tuncay CANBULAT, Dokuz Eylül Üniversitesi

Doç. Dr. Yalçın BAY, Anadolu Üniversitesi

Dr. Aysun Nüket ELÇİ, Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Dr. Barış ÇUKURBAŞI, Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Dr. Ceren DOĞAN, Bartın Üniversitesi

Dr. Emel GÜVEY AKTAY, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Dr. Güzin ÖZYILMAZ AKAMCA, Dokuz Eylül Üniversitesi

Dr. Halil İbrahim YURDAKAL, Pamukkale Üniversitesi

Dr. Yasemin BÜYÜKŞAHİN, Bartın Üniversitesi

Sınırırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 5, Sayı 3

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 5, Issue 3

Dear Readers,

We are delighted to present you the November 2020 issue of The Journal of Limitless Education and Research. Our journal has been published continuously by the Limitless Education and Research Association (SEAD) since 2016.

The aim of our journal is to publish theoretical and applied studies in the field of education and research, to share scientific information at national and international level, to prepare an environment for the production of new information, to announce innovations and to contribute to scientific production. For this purpose, priority is given to qualified research and compilation studies.

The Editorial Board of our journal and the members of the Scientific Committee consist of academicians who are experts in their fields. Our journal, which is getting stronger with the valuable contributions of scientists, continues its publication life without compromising its academic quality.

The Journal of Limitless Education and Research, published three times a year, is scanned in various national and international indexes and receives many citations. Our journal, which has a SOBIAD impact factor of 0.3 in 2019, will be published both in Turkish and English as of this issue. Thus, it is aimed at reaching a wider audience.

Our journal will continue to meet with readers in the forthcoming issues as a distinguished publication that includes articles on education and research as well as up-to-date interdisciplinary academic studies.

We wish our journal to contribute to the scientific field, and thank all editors, authors and referees who contributed to its preparation. With our best regards.

LIMITLESS EDUCATION AND RESEARCH ASSOCIATION

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 5, Sayı 3

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 5, Issue 3

Deđerli Okuyucular,

Sizlere Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisinin Kasım 2020 sayısını sunmaktan büyük mutluluk duyuyoruz. Dergimiz, Sınrsız Eğitim ve Araştırma Derneği (SEAD) tarafından 2016 yılından bu yana kesintisiz olarak yayınlanmaktadır.

Dergimizin amacı, eğitim ve araştırma alanında yapılan kuramsal ve uygulamalı çalışmalarını yayınlamak, bilimsel bilgileri ulusal ve uluslararası düzeyde paylaşmak, yeni bilgiler üretilmesine ortam hazırlamak, yenilikleri duyurmak ve bilimsel üretime katkı sağlamaktır. Bu amaçla nitelikli araştırma ve derleme çalışmalarına öncelik verilmektedir.

Dergimizin Editör Kurulu ile Bilim Kurulu üyeleri alanında uzman akademisyenlerden oluşmaktadır. Bilim insanlarının değerli katkılarıyla giderek güçlenen Dergimiz, akademik kalitesinden ödün vermeden yayın hayatını sürdürmektedir.

Yılda üç sayı olarak yayınlanan Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, çeşitli ulusal ve uluslararası düzeydeki indekslerde taranmakta ve çok sayıda atıf almaktadır. 2019 yılı SOBİAD etki faktörü 0,3 olan Dergimiz, bu sayıdan itibaren hem Türkçe hem de İngilizce olarak yayınlanacaktır. Böylece daha geniş bir okuyucu kitlesine ulaşmaya çalışılmaktadır.

Dergimiz önümüzdeki sayılarda, eğitim ve araştırma alanına yönelik makalelerin yanı sıra disiplinler arası güncel akademik çalışmaların yer aldığı seçkin bir yayın olarak okuyucularla buluşmaya devam edecektir.

Dergimizin bilimsel alana katkıları getirmesini diliyor, hazırlanmasında emeği geçen bütün editör, yazar ve hakemlere teşekkür ediyoruz. Saygılarımızla.

SINIRSIZ EĞİTİM VE ARAŞTIRMA DERNEĞİ

TABLE OF CONTENTS

İÇİNDEKİLER

**Article Type: Review
Makale Türü: Derleme**

Tom GİLLPATRİCK

Innovation and the Digital Transformation of Education **194-202**

Firdevs GÜNEŞ

Hidden Illiteracy in the Context of Lifelong Learning **203-232**
Hayat Boyu Öğrenme Bağlamında Gizli Okumaz Yazmazlık

**Article Type: Research Article
Makale Türü: Araştırma**

Dilara YILMAZ, Ayşe Hicret GÜDÜK

Investigation of Pre-School and Primary School Pre-Service Teacher's Hopelessness Levels in Terms of Different Variables **233-260**
Temel Eğitim Bölümü Öğrencilerinin Umutsuzluk Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Hülya HAMURCU

Views of Fourth Year Primary School Prospective Teachers' Studying at Buca Education Faculty on Drama Techniques **261-284**
Buca Eğitim Fakültesi Dördüncü Sınıfta Okumakta Olan Sınıf Öğretmeni Adaylarının Drama Teknikleriyle İlgili Görüşleri

Güney HACİÖMEROĞLU

Examining the Pre-service Teachers' Mathematics Identity, Early Teacher Identity, and STEM Teaching Intentions **285-320**
Öğretmen Adaylarının Matematik Kimlikleri, Meslek Öncesi Öğretmen Kimlikleri ve FeTeMM Öğretim Yönelimlerinin İncelenmesi

DOI: 10.29250/sead.782003

Posted Date

Article Type

Acceptance Date

18.08.2020

Review

14.11.2020

Hidden Illiteracy in the Context of Lifelong Learning

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, Ankara Üniversitesi, firdevs.gunes@gmail.com

Abstract: Lifelong learning is one of the most important concepts of the 21st century. This concept includes all learning activities that the individual continues throughout his life. In this process, it focuses on the lifelong development of knowledge, skills and competencies that will help us survive in personal, social and economic life. For this, studies in three areas are emphasized. These are developing the individual by creating learning opportunities, realizing social integration and providing economic growth. As a result of these studies, it is tried to create learning societies and learning world. Literacy is the first link of lifelong learning. Lifelong learning is not possible without developing the basic language and mental skills of the individual. For this reason, literacy is prioritized in most countries and intensive studies are carried out. However, it is observed that these are not enough, and that illiteracy is spreading among adults. Covert illiteracy refers to basic skill deficiencies. The most important of these are language skills such as reading and writing, mental skills and skills necessary for daily life. Those who do not read or write in secret are people who cannot improve or forget these skills even though they have finished a school. There are 3 million in some industrialized countries and more than 5 million in our country. In order to prevent this situation, emphasis should be placed on developing basic skills of school-age students and adults.

Keywords: Education, lifelong learning, illiteracy

1. Introduction

We live in an age wherein knowledge is rapidly produced, spread and consumed. In this era, knowledge is the main power of individuals, institutions, organizations and countries. In this process, the development and progress of countries depends on qualified manpower. In manpower training, learning and developing lifelong learning habits are emphasized. Thus, the learning individual, learning groups, learning society and learning world are tried to be formed. On the other hand, rapid developments in fields such as communication, industry and agriculture etc. and their effects on social, political, economic and cultural life necessitate the renewal of knowledge, skills and values throughout life. With the emergence of education as a process dependent on human life, it becomes necessary to raise individuals who can think, understand, question, learn to learn, use information and solve problems.

Learning is a most important and natural feature of people. This feature begins in the mother's womb and lasts for life. In this process, new knowledge, skills and attitudes are acquired. The individual who is learning becomes different from the previous situation, changes, and develops. This change first starts in the mind and gradually reflects on behavior and attitudes. Thus, learning brings change and change brings development. The continuity of these processes is called lifelong learning. Lifelong learning enables the individual to develop his / her knowledge, skills, attitudes and decision-making abilities, to integrate with the society and to progress in business life. Therefore, lifelong learning is seen as the most important key of the 21st century.

People constantly improve themselves by gaining new knowledge, skills and experiences from birth to death. In this process, places such as home, school, university, workplace, social environment, library create a suitable environment for learning. Some learning takes place through the official programs of educational institutions, some with friends, watching television, mixing magazines or books, browsing the internet or doing projects. Individual's age, gender, educational status, time, social status, economic status, etc. features do not prevent learning. People learn everywhere, under all conditions and adapt to rapid changes in society. All of these processes are covered in the context of lifelong learning. However, lifelong learning is not limited to these. It also includes creating a society based on knowledge and a learning world. For this purpose, the importance of "valuing knowledge and skills" and "continuous learning" principles are emphasized. In addition, obstacles such as illiteracy and hidden illiteracy in lifelong learning are also tried to be overcome.

1.1. What is Lifelong Learning?

Lifelong learning started to come to the fore in the field of education after the 1970s. It had been used as "lifelong education" first, and then the concept of "lifelong learning" came to the fore in the 2000s. In general, it is considered as all kinds of learning activities that an individual participates throughout his/her life in order to improve his/her knowledge and skills. Therefore, it is not just limited to learning in schools. It is a concept that can take place at home, at work, in the family, in all areas of life, and includes learning that it can be sustained without any obstacles regardless of age, social, economic status and education level (MEB, 2019). In recent years, it has become an important indicator in terms of education level and employment conditions in developed countries.

To explain lifelong learning, organizations such as UNESCO, OECD and the Council of Europe have made various definitions and explanations. Some of these are given below.

- The Council of Europe has defined lifelong education as "all learning activities carried out throughout life for individual, social and employment in order to develop knowledge, skills and competencies" (Conseil de Europe, 1970).
- In the Delors Report of UNESCO, lifelong education is explained with the sentence "Continuous improvement of people's knowledge, skills, attitudes and decision-making abilities through education" (UNESCO, 1996).
- The European Commission has declared lifelong learning as "learning activities that will help to survive in personal, social and economic life as well as knowledge and skills" (Güneş & Deveci, 2020).
- In the Belém Framework of UNESCO, life-long learning is described as a philosophy of "from cradle to grave", a way of thinking, a conceptual framework and an organising principle of all forms of education, based on inclusive, emancipatory, humanistic and democratic values; it is all-encompassing and integral to the vision of knowledge-based society. (UNESCO, 2009).
- In the UNESCO World Education Form, it is given as "providing the necessary opportunities for the individual to adapt and contribute to the society he / she lives in at every stage of his / her life, to develop his / her knowledge and skills to achieve his / her goals and to provide life-long learning" (UNESCO, 2015).

As afore-mentioned, lifelong learning leads to a wide period of time from cradle to grave. In this process, it focuses on the lifelong development of the knowledge, skills and competencies of the individual with learning activities that will help to survive in personal, social and economic life. For this, studies in three areas are envisaged. These are developing the individual by creating learning opportunities, realizing social integration and providing economic growth. In other words, lifelong learning activities focus on three areas as individual, social and economic (Güneş & Deveci, 2020).

- *On the individual level, the emphasis is on the individual's self-development, adaptation to the requirements of the information age society, active participation in the social and economic life and shaping his/her future.*
- *In the social dimension, emphasis is placed on social development and social integration.*
- *It includes learning about economic development, innovation, work and employment in economic aspects (Güneş, 2017).*

Through these studies, a society that is comprised of the people who learn how to learn, learn continuously and who learn to learn is aimed. In other words, it is aimed to create "learning societies" and "learning world". In order to achieve this goal, emphasis is placed on adult education, lifelong education, vocational education and self-directed learning. These are components of lifelong learning.

1.2. Historical Developments

Lifelong learning came to the fore at the international level with the reports of UNESCO, OECD and the Council of Europe in the 1970s and has been placed at the center of education policies. The educational report prepared by Edgar Faure, former president of UNESCO, played a major role in this issue. A commission of 6 people was established under the chairmanship of Edgar Faure within the body of UNESCO in 1972, and a report titled "Learning to Exist in an Unlimited World" was prepared about the past, present and future of education. In This Report;

- To completely reorganize education systems to solve today's problems and to adapt to the rapid developments in our age,
- Considering education not only as a transfer of knowledge, but as a process where the individual will gain new knowledge, skills and attitudes throughout his/her life

- Focusing on both quantity and quality improvement in education, considering them as two complementary aspects,
- Handling the developments in education and the development of the country together and as a whole,
- Considering the developments in education and the development of the country together and as a whole

With this understanding, the following suggestions are included;

1. Education should be spread throughout life and should not only be accessible to all but also be an important part of every individual's life.
2. Schools should be brought closer to life and a society that learns through lifelong education should be targeted. The aim of education should be to make the human be himself/herself, meaning 'to be himself/herself'
3. Individuals should be given the kind of information they need and knowledge should be created, continuous learning opportunities should be provided, so that people can learn to exist in an unlimited world.
4. Lifelong education should be considered in terms of both time period and diversity. Educational activities should spread to all areas of life, including home, family, business, social and economic.
5. Lifelong education should include both school and out-of-school education. In order to educate students of all ages, out-of-school learning styles should be used as much as school education.
6. The continuous development of individuals should be supported, and opportunities to receive systematic education should be given to rising generations.
7. Lifelong education should be handled with the aim of developing and integrating not only the individual but also the society.
8. Lifelong education activities should be more flexible, use modern technology and it should be supported by various tools (Faure, 1972).

Upon this report, in the 3rd International Adult Education Conference held by UNESCO in Tokyo in 1972, lifelong learning was emphasized, its importance was expressed and deduced that it is people's fundamental right (Baril, 2017).

In the following years, Jacques Delors declared, "Lifelong learning is the most important key of the 21st century" in his report titled "Education: The Treasure Hidden Inside" prepared for UNESCO (Delors, 1996). Before long, the European Parliament declared 1996 as the "European Year of Lifelong Learning". Throughout the year, it recommended that studies be carried out to improve citizens' ability to adapt to social, technological and economic change (Güneş & Deveci, 2020).

Subsequently, the European Union Commission determined six basic strategies in the 2000 Lifelong Learning Memorandum. Strategies determined to improve lifelong learning in the 21st century are listed as follows;

1. Identifying new basic skills for everyone,
2. More investment in human resources,
3. Development of innovations and new methods in education,
4. Valuing and documenting all kinds of education,
5. Reviewing the guidance and counseling services,
6. Bringing education closer to learners as much as possible, using information and communication technologies to reach those with access difficulties, adopting a lifelong learning approach for local and regional-based initiatives, creating multi-purpose learning centers and information networks for the learning community (MEB, 2019).

Today, a lifelong learning approach is recommended for individuals to actively participate in daily life, adapt to social change, and reach the education programs they need. Today, a lifelong learning approach is recommended for individuals to actively participate in daily life, adapt to social change, and reach the education programs they need. These studies for lifelong learning continue uninterruptedly, and new and different strategies are developed for 2020.

1.3. Scope of Lifelong Learning

It used to be thought that lifelong learning was only for students. This understanding has now changed. The number of students in our world is around 1.5 billion. However, lifelong learning is directed towards 7 billion people living on our planet. Among these, 745 million are illiterate adults. The rest are children, young people, adults, women, men, elderly, workers, civil servants, employees. Lifelong learning aims for all of them to continuously learn and improve

themselves. For this reason, it has to create learning opportunities for each individual in every field according to their education level, life situation, age, needs, desires and difficulties faced. Then "learning villages, cities and regions" should be created at local and regional level. It should progressively move towards the goal of 'learning societies' and 'learning world'. In this process, partially digitized education strategies at local and global levels should be implemented in parallel with national education. Thus, everyone should have access to information. On this issue, UNESCO Director General Koichiro Matsuura said, "We must make a revolution like Copernicus. *With this revolution, we must create a society that revolves around knowledge, not information that revolves around society*" (Güneş & Deveci, 2020).

On the other hand, the "Global Network", which is formed as a result of globalization, information and communication technologies and the rapid development of the internet, allows most of the citizens in our world to access databases anywhere and anytime and prepares an environment for lifelong learning. In addition, the "Global Intelligence Field" or "common mind" is created with the connections in all schools, high schools, universities and research centers. In addition, distance education programs try to reach most of the world's citizens regardless of their education level, profession, age and conditions. Thus, lifelong learning is getting easier with technological developments.

As a result, life-long learning is;

1. *As a time period, from cradle to grave,*
2. *As a domain, every area of the individual's private, family, social and professional life,*
3. *As an individual, including anyone such as children, young people, adults, women, men, elderly.*
4. *As a condition, every condition such as age, gender, education, socio-economic status, village, city etc.*
5. *As a system, formal, non-formal and in-formal education*
6. *By level, pre-school, primary, secondary, higher and postgraduate education,*
7. *As a program, all programs such as individual development, social and economic progress,*
8. *As information, application and condition information, academic and technical information etc.,*

9. As skills such as literacy, language, science, technology, numeracy, social, citizenship,
10. As learning, learning, learning to learn, lifelong learning,
11. As a materials, educational tools, books, computers, internet, mass media etc.
12. As an objective, it covers building a learning city, region, community and world.

1.4. Principles and Prerequisites

Some principles and preconditions have been determined to realize lifelong learning. Four basic principles of lifelong learning by Jacques Delors who prepared and accentuated in the chapter of "Placement of lifelong learning in the heart of society" in his report entitled '*Education: treasure hidden in itself*' were classified as follows:

1. Learning information (learning to learn),
2. Learning to do (skill development)
3. Learning to live with others (learning to integrate with society),
4. Learning to be oneself (self-improvement and learning to survive) (Delors, 1996; Knoll, 2004).

With these principles, efforts are made to spread lifelong learning and to place it in the heart of every society. During this process, some prerequisites must be met. Two of these prerequisites are very important. The first is reading and writing and the second is encyclopedic knowledge.

1. Putting an end to illiteracy: The biggest obstacle of the lifelong learning process in terms of learning to learn, skill development and self-renewal is illiteracy. Illiteracy leads to a lack of education and also prevents social development and progress in business life. For this reason, the first condition of lifelong learning is learning to read and write and developing basic language and mental skills. Literacy is a compulsory and fundamental right for everyone. It should be ensured that every individual benefit from this right.

2. Avoiding encyclopedic information: The purpose of lifelong learning is listed as learning, learning to learn, ensuring continuous, active and independent learning, developing the individual's capacity to the fullest, encouraging individual initiative and innovation. In the process of developing these skills, it is opposed to give memorization and encyclopedic information. Since this memorized information about various disciplines will age over time, these should be stopped. On the other hand, encyclopedic information hinders the mental

development of the individual. Therefore, functional knowledge should be taken as basis while teaching basic information to individuals. In other words, during the education process, questions such as, “How can knowledge be learned? How to choose? How is it integrated with other information? How is the learned transferred into practice? Questions such as “How does the individual improve himself?” should be emphasized. Thus, it should be focused on developing mental skills such as thinking, understanding, questioning and disseminating critical thinking (Conseil de l'Europe, 1970.s.29).

As revealed, the first link of lifelong learning is teaching reading and writing. Lifelong learning is not possible without developing the basic language and mental skills of the individual. For this reason, efforts have been made to prevent illiteracy in our world for years. However, lately, it has been observed that this is not enough and that hidden illiteracy has spread among adults. What is the state of illiteracy and hidden illiteracy in our world in terms of lifelong learning?

2. Illiterate

Nowadays, it is imperative to know how to read and write in order to read the past and direct the future. In our age where communication with signs is increasingly common, not knowing how to read and write means not living in the world and disappearing. Therefore, systematic studies are carried out to teach literacy to every individual on our planet. As it is known, illiteracy is one of the most important world problems of our age. It is intertwined with backwardness and poverty. It is one of the fundamental conditions for the development and survival of nations. Illiteracy is not a fate. It is a social situation that must be continuously monitored and prevented by producing radical solutions. If it is not worked continuously with perseverance and patience, it appears immediately and spreads rapidly.

Important studies have been carried out and successful results have been obtained to popularize literacy in our world from past to present. However, these were not sufficient for a radical solution to the problem. Even in the 2020s, there are still 745 million illiterate adults aged 15 and over in our world and more than 2 million illiterate adults in our country. Despite years of studies, the numbers of illiterate people are still high. This situation is increasing, especially in developing countries, despite the rapid spread of primary school and the increase in schooling rate.

According to data by UNESCO's 2015, more than half of the 745 million illiterates in the world are in Asia and a quarter in Africa. 90% of the illiterate youth in our world live in these two

regions (UNESCO, 2016). On the other hand, it is seen that the vast majority of illiterate people in the world are in developing countries and some in industrialized countries. Illiteracy among women is three times more than men. Generally, illiteracy is higher in rural areas, poor urban areas, women, unemployed youth, unskilled and semi-skilled workers (Güneş & Deveci, 2020). This situation creates a great obstacle for the mentioned people to tend towards lifelong learning and to develop themselves. In other words, 745 million adults in our world and 2 million adults in our country do not have the basic skills to continue their lifelong learning. Although their situation is clearly known, there are also hidden people who cannot read and write, and those people's numbers and situations are not well known in our world and in our country.

2.1. Hidden Illiteracy

The most important obstacle of lifelong learning is illiteracy. In recent years, this condition known as "hidden illiteracy", which has been seen in some industrialized countries, is spreading. Studies show that hidden illiteracy, a special type of illiteracy, is prevalent among young people and adults. In the rich countries where the problem of illiteracy is thought to have been completely solved for seventy years, this situation has created confusion and various measures have been taken.

Illiterate people have never been to school and have not learned to read and write in any language. However, hidden illiterate people are different. They are the people who cannot develop the basic skills required for their personal, business, social and cultural life even though they have completed any school. In other words, they are people who have attended a course or school, learned to read and write under the supervision of a teacher but have not developed enough or have forgotten over time. Therefore, there are important differences between illiteracy and hidden illiteracy. Whereas those who are illiterate cannot read or write due to their lack of education, those who are hidden illiterate do not know how to read or write correctly, despite having a school education. These are usually teenagers and adults over the age of 16.

Confidential illiteracy refers to the individual's basic education and basic skills deficiencies. Among these, skills related to reading, writing and calculation come first. Hidden illiterates technically know how to read and write, but cannot use it effectively in daily life. The difference between a hidden illiterate and an illiterate person is that he/she can read a text formally. However, he may not understand the text he is reading. As for writing, he may not be able to write the sentences he hears verbally. Recognizes numbers, but may not be able to do four arithmetic operations and problem solving. Skill deficiencies negatively affect the level of

knowledge, individual and social development. This situation gradually makes it difficult for them to progress and find a job in the modern economy.

Hidden illiteracy is not just a deficiency in language skills. In addition, it includes deficiencies in mathematics, mental skills and skills necessary for daily life. For this reason, four basic criteria are used to determine the hidden illiteracy. These are;

1. **Language skills:** Required language skills for daily life, oral and written communication, getting information, communicating with others orally and in writing, reading a written text, understanding, etc.
2. **Math skills:** Calculation, problem solving, doing addition and subtraction with big, small, less, more items, multiplication, division, and all operations related to measurement, etc.
3. **Mental skills:** Thinking, understanding, questioning, organizing information, remembering skills, etc.
4. **Other skills:** Key skills required in daily life, such as problem solving, collaborating with others, making independent decisions, using information and communication technologies, interpreting time and space, reading tables and graphics (ANLCI, 2003).

As above-mentioned, hidden illiteracy negatively affects the development of mental skills such as language, mathematics, thinking, understanding, questioning, organizing information, and remembering, and various skills necessary for daily life. This situation causes the individual to be unable to fulfill her literacy duties in the family, group and community he/she lives in.

When the hidden illiterates are examined, it is seen that they consist of two groups. The first is those who forget to read and write (Alettres) and the other is functional illiterate (Analphete fonctionnel). Those who forget to read and write (Alettres) are people who have received school education, have acquired literacy and mathematical skills, but have forgotten them because they have never used them in the following years. Functional illiterates are adults who have received school education but have not gained sufficient reading, writing and arithmetic skills to be independent in daily life. Functional illiterate In the General Assembly of UNESCO in 1978 is defined as “a person who does not functionally illiterate, does not have the necessary literacy and calculation skills for social and individual development, and cannot fulfill

his literacy duties in the community and group he lives in” (Hamadache & Martin, 1988, p. 4). As a result, hidden illiteracy does not have the basic skills required to act independently in daily life. They have problems in participating in social life. Therefore, for lifelong learning, the basic skills of the hidden illiteracy must be sufficiently developed, and the missing skills must be completed and gradually reinforced.

Secret illiteracy does not happen by chance. This situation arises from various reasons, including individual, social and educational reasons. Reasons such as inability to embolden the children to enjoy reading and writing, turn these skills into a habit, develop the skills adequately, pay enough value to education in the society, use reading and writing skills in everyday life, unemployment, and dropping out the school or failing the class are considered to lead hidden illiteracy (UNESCO, 1989. p. 10). Not considering one’s features such as intelligence, perception, attention, memory, sound awareness, health problems, the problems in the family, adequacies in family and cultural atmosphere, the educational model applied and school activities, social challenges, regime and school, neglecting unsuccessful students all can be counted as effect of illiteracy. (Goledzinowski, 1988). According to Annie Gilles, illiteracy is largely due to school failure. In a rapidly changing and developing world, people who are hidden illiterate cannot understand a text they read, cannot fill a form, are ashamed of their situations, their self-confidence decreases and they move away from the society (Gilles, 2000). They experience a series of problems in daily life such as home, family, unemployment, trying to solve them, but failing to do so (Goledzinowski, 1988). Thus, violence and criminal tendencies are observed to be increasing.

2.2. Numerical Status

As those who are illiterate have certificate or diploma, they are statistically considered literate. Therefore, it is quite difficult to determine their true number. Besides, literacy definitions differ from one country to another, sometimes different definitions are made even within the same country. This makes research even more difficult. Despite all these, various research projects make estimates about the characteristics and numbers of hidden illiterates. Some of these are given below.

- In a study conducted in the USA in 1975, it was found that 63 million adults lacked basic knowledge required for daily life. It has also been found that 23 million adults lack basic skills for daily life. Recently, in a research conducted in Canada, it has been

determined that 22% of adult population are functionally illiterate. There have been studies carried out in order to solve this problem.

- In a study conducted in the UK in 1987, it was revealed that 13% of young girls and boys had great problems in reading, writing and calculating. 10% of them leave school early, confusing even letters, while 3% cannot perform any calculations and basic operations (UNESCO, 1989; Kallen, 1987; Terestyeni, 1987).
- The number of confidential illiterates in France is between 2.5 and 3 million. However, estimates are that 15% of the population is functionally illiterate. It has been determined that 7% of adults aged 18 - 65 who were born, raised and educated in France are hidden illiterate. In another study, it was determined that 26% of the adult population cannot read or write at all, and 10% of them completely forget to read and write. In addition, it was determined that 81.8% of young French people aged 17 and over were effective readers, but 9.6% had reading difficulties (ANLCI, 2003, 2006, 2018).

2.3. Hidden Illiteracy in Our Country

Hidden illiteracy is also seen in our country and emerges as an important problem. However, in our country, there is not enough information about the situations and numbers of the hidden illiterates. Data by Turkish Statistical Institute (TÜİK) on this issue are given in the table below.

Table 1.
Data by TÜİK (2019) on reading and writing

	Woman	Man	Total
Illiterate	1.738.225	286.412	2.024.637
Literate but not finished school	1.970.379	653.754	2.624.133
Primary school graduate	7.432.396	5.081.441	12. 513.837
Unknown	287.853	254.310	542.163
Total	11.428.853	6.275.917	17.704.770

As displayed in Table 1, there are more than two million (2.024.637) illiterate people aged 15 and over, according to the data by TUIK for of 2019. These are adults who have never been to school and have not learned to read and write. However, in the same data, it is stated that more than 2.6 million (2.624.133) adults do not graduate from an educational institution but are literate. It is not known at what level these adults, who learn to read and write either by participating in a literacy course, develop or use these skills. In addition, according to 2019

statistics, there are more than 12.5 million (12.513.837) primary school graduates in our country. It is known that some of them do not use literacy in the years after primary school and forget it. There is no research on their numbers in the country. However, in a study conducted in four neighborhoods in Mamak, Ankara, a total of 12,342 adults aged 18 and over were elementary school graduates and 200 adults who graduated from primary school with a "good" degree stated that they forgot to read and write (Güneş, 1990). Based on these results, it is estimated that the number of hidden illiterates in our country is between 5-10 million.

2.4. Prevention

Systematic studies should be carried out at national level to prevent hidden illiteracy and to realize lifelong learning. In this regard, priority should be given to educational activities in schools. The development of these skills should be monitored by teaching students how to read and write in primary schools. Support should be given to students and their families to overcome the problems encountered in preventing school failure and hidden illiteracy during their education. Then, those who leave or abandon the school system should be followed up, and they should be tackled by giving them reading, writing and numeracy training.

It is necessary to provide reading material to young and adult people so that they can read and not forget how to read. Also, they should be encouraged to follow various books, magazines, newspapers and other press stuff. They should be distributed free of charge and enabled to use mobile libraries. Then, continuous and regular non-formal education services should be provided to adults. These non-formal education services can be various skill courses such as agriculture, animal husbandry, fishing, hunting depending on the situation of the region. Those people should be helped to improve their reading and writing skills with these activities.

4. Conclusion and Recommendations

With lifelong learning, it is aimed to continuously improve people's knowledge, skills, attitudes and decision-making skills through education. The biggest obstacle to achieving this goal is illiteracy and hidden illiteracy. Hidden illiteracy, which is widespread among young people and adults, is one of the important problems of our country as well as our world. Unless urgent measures are taken against this problem that prevents adults from developing individually, socially and economically, these problems will inevitably increase. It is necessary to conduct researches on these, determine their actual numbers and characteristics, and work on the measures that can be taken into account. In short, it should be kept in mind that the lifelong learning problem cannot be solved unless the problem of hidden illiteracy is solved.

DOI: 10.29250/sead.782003

Gönderilme Tarihi
18.08.2020

Makale Türü
Derleme

Kabul Tarihi
14.11.2020

Hayat Boyu Öğrenme Bağlamında Gizli Okumaz Yazmazlık

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, Ankara Üniversitesi, firdevs.gunes@gmail.com

Özet: Hayat boyu öğrenme 21. Yüzyılın en önemli kavramlarından biridir. Bu kavram bireyin hayatı boyunca sürdürdüğü bütün öğrenme faaliyetlerini içermektedir. Bu süreçte kişisel, toplumsal ve ekonomik yaşamda ayakta kalmaya yarayacak bilgi, beceri ve yetkinliklerin hayat boyu geliştirilmesine odaklanmaktadır. Bunun için üç alandaki çalışmalara ağırlık verilmektedir. Bunlar öğrenme fırsatları yaratarak bireyi geliştirme, toplumsal bütünleşmeyi gerçekleştirme ve ekonomik büyümeyi sağlamadır. Bu çalışmalar sonucu öğrenen toplumlar ve öğrenen dünya oluşturmaya çalışılmaktadır. Hayat boyu öğrenmenin ilk halkasını okuma yazma oluşturmaktadır. Bireyin temel dil ve zihinsel becerilerini geliştirmeden hayat boyu öğrenme mümkün olmamaktadır. Bu nedenle çoğu ülkede okuma yazmaya öncelik verilmekte ve yoğun çalışmalar yapılmaktadır. Ancak bunların yeterli olmadığı, yetişkinlerde gizli okumaz yazmazlığın yayıldığı görülmektedir. Gizli okumaz yazmazlık temel beceri eksikliklerini ifade etmektedir. Bunların başında okuma, yazma gibi dil becerileri, zihinsel beceriler ve günlük yaşam için gerekli beceriler gelmektedir. Gizli okumaz yazmazlar bir okul bitirdikleri halde bu becerilerini geliştiremeyen ya da unutan kişilerdir. Bazı sanayileşmiş ülkelerde 3 milyon ülkemizde ise 5 milyondan fazla gizli okumaz yazmaz bulunmaktadır. Bu durumun önlenmesi için okul çağı öğrenciler ile yetişkinlerin temel becerilerini geliştirmeye ağırlık verilmelidir.

Anahtar Sözcükler: Eğitim, hayat boyu öğrenme, gizli okumaz yazmazlık

1. Giriş

Bilginin hızla üretildiği, yayıldığı ve tüketildiği bir çağda yaşıyoruz. Bu çağda bilgi bireylerin, kurum ve kuruluşlar ile ülkelerin temel gücü olmaktadır. Bu süreçte ülkelerin gelişebilmeleri ve ilerleyebilmeleri ise nitelikli insan gücüne bağlı bulunmaktadır. İnsan gücü eğitiminde ise öğrenme ve hayat boyu öğrenme alışkanlığını geliştirme üzerinde durulmaktadır. Böylece öğrenen birey, öğrenen gruplar, öğrenen toplum ve öğrenen dünya oluşturulmaya çalışılmaktadır. Diğer taraftan iletişim, sanayi, tarım vb. alanlarda hızla ortaya çıkan gelişmeler ile bunların sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel yaşama etkileri, bilgi, beceri ve değerlerin yenilenmesi sürecine hayat boyu devam edilmesini zorunlu kılmaktadır. Eğitimin insan yaşamına bağlı bir süreç olduğunun ortaya çıkmasıyla birlikte düşünen, anlayan, sorgulayan, öğrenmeyi öğrenen, bilgiyi kullanabilen ve sorun çözebilen bireylerin yetiştirilmesi zorunlu olmaktadır.

Öğrenme insanların en önemli ve doğal bir özelliğidir. Bu özellik anne karnında başlamakta ve hayat boyu sürmektedir. Bu süreçte yeni bilgi, beceri ve tutumlar kazanılmaktadır. Öğrenen birey önceki durumdan farklı biri olmakta, değişmekte ve gelişmektedir. Bu değişim önce zihinde başlamakta giderek davranış ve tutumlara yansımaktadır. Böylece öğrenme, değişmeyi, değişme de gelişmeyi getirmektedir. Bu işlemlerin sürekliliğine hayat boyu öğrenme denilmektedir. Hayat boyu öğrenme bireyin bilgi, beceri, tutum ve karar verme yeteneklerinin gelişmesi, toplumla bütünleşmesi ve iş yaşamında ilerlemesini sağlamaktadır. Bu nedenle hayat boyu öğrenme 21. yüzyılın en önemli anahtarı olarak görülmektedir.

İnsanlar doğumdan ölüme kadar yeni bilgi, beceri ve deneyimler kazanarak kendilerini sürekli geliştirirler. Bu süreçte ev, okul, üniversite, işyeri, sosyal çevre, kütüphane gibi yerler öğrenme için uygun ortam oluşturur. Bazı öğrenmeler eğitim kurumlarının resmi programlarıyla bazıları da arkadaşlarla, televizyon izleyerek, dergi veya kitap karıştırarak, internette gezinirken ya da proje yaparken gerçekleşir. Bireyin yaş, cinsiyet, eğitim durumu, zaman, sosyal statüsü, ekonomik durumu vb. özellikleri öğrenmeye engel değildir. İnsanlar her yerde, her koşulda öğrenir ve toplumdaki hızlı değişimlere uyum sağlarlar. Bu işlemlerin hepsi hayat boyu öğrenme kapsamında ele alınmaktadır. Ancak hayat boyu öğrenme sadece bunlarla sınırlı değildir. Bunların yanında bilgi üzerine kurulu bir toplum ve öğrenen dünya oluşturmayı da içermektedir. Bu amaçla “bilgi ve becerilere değer verme” ile “sürekli öğrenme” ilkelerinin önemi vurgulanmaktadır. Ayrıca hayat boyu öğrenmenin önündeki okumaz yazmazlık, gizli okumaz yazmazlık gibi engeller de aşılmaya çalışılmaktadır.

1.1. Hayat Boyu Öğrenme Nedir?

Hayat boyu öğrenme, eğitim alanında 1970'li yıllardan sonra gündeme gelmeye başlamıştır. Önceleri “hayat boyu eğitim” olarak kullanılmış, ardından 2000'li yıllara doğru “hayat boyu öğrenme” kavramı öne çıkmıştır. Genel olarak bireyin bilgi ve becerilerini geliştirmek amacıyla hayatı boyunca katıldığı her türlü öğrenme etkinlikleri olarak ele alınmaktadır. Bu nedenle sadece okullardaki öğrenmeyle sınırlı değildir. Evde, işte, ailede, hayatın her alanında gerçekleşebilen, öğrenmenin yaş, sosyal, ekonomik statü ve eğitim seviyesine bakılmaksızın, herhangi bir engel olmadan sürdürülebileceğini içeren bir kavramdır (MEB,2019). Son yıllarda gelişmiş ülkelerde eğitim düzeyi ve istihdam koşulları açısından önemli bir gösterge haline gelmiştir.

Hayat boyu öğrenmeyi açıklamak için UNESCO, OECD ve Avrupa Konseyi gibi kuruluşlar çeşitli tanım ve açıklamalar yapmıştır. Bunlardan bazıları aşağıda verilmektedir.

- Avrupa Konseyi hayat boyu eğitimi, “*bilgi, beceri ve yetkinlikleri geliştirmek amacıyla bireysel, toplumsal ve istihdama yönelik olarak hayat boyu yürütülen bütün öğrenme etkinlikleri*” olarak tanımlamıştır (Conseil de Europe,1970).
- UNESCO'nun Delors Raporunda hayat boyu eğitim, “*insanların bilgi, beceri, tutum ve karar verme yeteneklerinin eğitim yoluyla sürekli olarak geliştirilmesi*” cümlesiyle açıklanmıştır (UNESCO, 1996).
- Avrupa Komisyonu hayat boyu öğrenmeyi, “*bilgi ve beceri yanında kişisel, toplumsal ve ekonomik yaşamda ayakta kalmaya yarayacak, yaşamın her anında sürdürülen öğrenme etkinlikleri*” olarak açıklamıştır (Güneş ve Deveci, 2020).
- UNESCO'nun Belém Raporunda hayat boyu öğrenme, “*eğitimi 'beşikten mezara kadar' anlayışıyla ele alan bir felsefe, düşünme biçimi, örgün, yaygın ve algın olmak üzere tüm eğitim sistemini içine alma ilkesiyle, kapsayıcı, demokratik ve insancıl değer yargılarına dayalı, bütüncül özelliklere sahip, bilgi üzerine kurulu toplum hedefinin önemli bir bölümü*” olarak tanımlanmıştır (UNESCO, 2009).
- UNESCO Dünya Eğitim Formunda, “*bireyin yaşamının her aşamasında içinde yaşadığı topluma uyum ve katkı sağlamak, kendi amaçlarını gerçekleştirmek üzere bilgi ve becerilerini geliştirmesi ve hayat boyu öğrenmesi için gerekli olanakların sağlanması*” olarak verilmiştir (UNESCO, 2015).

Açıklamalarda da görüldüğü gibi hayat boyu öğrenme beşikten mezara kadar geniş bir zaman dilimine yönelmektedir. Bu süreçte kişisel, toplumsal ve ekonomik yaşamda ayakta kalmaya yarayacak öğrenme etkinlikleri ile bireyin bilgi, beceri ve yetkinliklerinin hayat boyu geliştirilmesine odaklanmaktadır. Bunun için üç alandaki çalışmaların yapılması öngörülmektedir. Bunlar *öğrenme fırsatları yaratarak bireyi geliştirme, toplumsal bütünleşmeyi gerçekleştirme ve ekonomik büyümeyi sağlamadır*. Yani hayat boyu öğrenme etkinlikleri bireysel, toplumsal ve ekonomik olmak üzere üç alana yönelmektedir (Güneş ve Deveci, 2020).

- *Bireysel boyutta*, bireyin kendini geliştirmesi, bilgi çağı toplumunun gereklerine uyum sağlaması, toplumsal ve ekonomik yaşama aktif olarak katılması ve geleceğine yön vermesi üzerinde durulmaktadır.
- *Toplumsal boyutta*, sosyal gelişme ve toplumsal bütünleşmeye ağırlık verilmektedir.
- *Ekonomik boyutta*, ekonomik gelişme, kalkınma, iş ve istihdama yönelik öğrenmeleri içermektedir (Güneş, 2017).

Bu çalışmalarla sürekli öğrenen, öğrenmeyi öğrenen ve nasıl öğreneceğini öğrenen insanlardan oluşan bir toplum hedeflenmektedir. Bir başka ifadeyle “öğrenen toplumlar” ve “öğrenen dünya” oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu amaca ulaşmak için yetişkin eğitimi, sürekli eğitim, mesleki eğitim ve öz yönelimli öğrenmeye ağırlık verilmektedir. Bunlar hayat boyu öğrenmenin bileşenleri olmaktadır.

1.2. Tarihsel Gelişmeler

Hayat boyu öğrenme 1970’li yıllarda UNESCO, OECD ve Avrupa Konseyinin raporlarıyla uluslararası düzeyde gündeme gelmiş ve eğitim politikalarının merkezine yerleşmiştir. Bu konuda UNESCO eski başkanı Edgar Faure tarafından hazırlanan eğitim raporunun büyük rolü olmuştur. UNESCO bünyesinde 1972 yılında Edgar Faure başkanlığında 6 kişilik bir komisyon kurulmuş, eğitimin dünü, bugünü ve yarını hakkında “*Sınırsız Dünyada Var Olmayı Öğrenmek*” adlı bir rapor hazırlanmıştır. Bu Raporda;

- Günümüzdeki sorunları çözmek ve çağımızdaki hızlı gelişmelere uyum sağlamak için eğitim sistemlerinin bütünüyle baştan aşağı yeniden düzenlenmesi,
- Eğitimin sadece bilgi aktarma olarak değil, bireyin hayat boyu yeni bilgi, beceri ve tutumlar kazanacağı bir süreç olarak ele alınması,

- Eğitimde hem nicelik hem de nitelik gelişmeye ağırlık verilmesi, bunların birbirini tamamlayan iki yön olarak görülmesi,
- Eğitimdeki gelişmelerle ülke kalkınmasının birlikte ve bütün olarak ele alınması,
- Eğitimin kalkınma için hem amaç hem de araç olarak sayılması, gerektiği vurgulanmıştır.

Bu anlayışla aşağıdaki önerilere yer verilmiştir.

1. Eğitim, hayat boyu yayılmalı, sadece herkese açık olmakla kalmamalı, her bireyin hayatının önemli bir parçası olmalıdır.
2. Okullar hayata yaklaştırılmalı, hayat boyu eğitimle öğrenen bir toplum hedeflenmelidir.
3. Eğitimin amacı, insanın kendisi olması, yani 'kendi olmasını' sağlamalıdır. Bireylere ihtiyaç duyduğu türden bilgiler verilmeli, bilgi birikimi oluşturmalı, sürekli öğrenme olanakları sağlanmalı, böylece insanlar sınırsız dünyada var olmayı öğrenmelidir.
4. Hayat boyu eğitim hem zaman dilimi hem de çeşitlilik anlamında ele alınmalıdır. Eğitim etkinlikleri ev, aile, iş, sosyal ve ekonomik olmak üzere yaşamın her alanına yayılmalıdır.
5. Hayat boyu eğitim hem okul hem de okul dışı eğitimi kapsamalıdır. Her yaştan öğrenciyi eğitmek için okul eğitimi kadar okul dışı öğrenme biçimlerinden de yararlanılmalıdır.
6. Bireylerin sürekli gelişimi desteklenmeli, yükselen nesiller için sistemli eğitim alma şansı ve olanakları verilmelidir.
7. Hayat boyu eğitim sadece bireyi değil toplumu da geliştirme ve bütünleştirme amacına yönelik ele alınmalıdır.
8. Hayat boyu eğitim etkinlikleri daha esnek olmalı, modern teknolojiden yararlanılmalı ve çeşitli araçlarla desteklenmelidir (Faure,1972).

Bu rapor üzerine UNESCO'nun 1972 yılında Tokyo'da yaptığı 3.Uluslararası Yetişkin Eğitimi Konferansında hayat boyu öğrenme üzerinde durulmuş, önemi dile getirilmiş ve insanların temel hakkı olduğu vurgulanmıştır (Baril,2017).

Sonraki yıllarda Jacques Delors UNESCO için hazırlanan “Eğitim: İçinde Hazine Gizli” adlı Raporunda, “Hayat boyu öğrenme 21. yüzyılın en önemli anahtarıdır” açıklamasını yapmıştır (Delors, 1996). Çok geçmeden Avrupa Parlamentosu 1996 yılını "Avrupa Hayat Boyu Öğrenme Yılı" olarak ilan etmiştir. Yıl boyunca vatandaşların toplumsal, teknolojik ve ekonomik değişime uyum sağlama yeteneklerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmasını önermiştir (Güneş ve Deveci, 2020).

Ardından Avrupa Birliği Komisyonu 2000 yılı Hayat Boyu Öğrenme Memorandumunda altı temel strateji belirlemiştir. 21. yüzyılda hayat boyu öğrenmeyi geliştirmek için belirlenen stratejiler şöyle sıralanmıştır;

1. Herkes için yeni temel becerilerin belirlenmesi,
2. İnsan kaynaklarına daha fazla yatırım yapılması,
3. Eğitimde yeniliklerin ve yeni yöntemlerin geliştirilmesi,
4. Her türlü eğitime değer verilmesi ve belgelendirilmesi,
5. Rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin yeniden gözden geçirilmesi,
6. Eğitimin mümkün olduğunca öğrenenlere yakınlaştırılması, erişim zorluğu olan kesimlere ulaşmak için bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanılması, yerel ve bölgesel merkezli girişimler için hayat boyu öğrenme yaklaşımının benimsenmesi, çok amaçlı öğrenme merkezleri ve öğrenen toplum için bilgi ağlarının oluşturulması (MEB, 2019).

Günümüzde bireylerin günlük yaşama aktif olarak katılmaları, toplumsal değişime uyum sağlamaları ve ihtiyaç duydukları eğitim programlarına ulaşabilmeleri için hayat boyu öğrenme yaklaşımı önerilmektedir. Bu süreçte eğitim sistemlerinin sürekli güncellenmesi ve geliştirilmesine yönelik stratejiler geliştirilmektedir. Hayat boyu öğrenmeye yönelik bu çalışmalar kesintisiz sürmekte, 2020 yılı için yeni ve farklı stratejiler geliştirilmektedir.

1.3. Hayat Boyu Öğrenmenin Kapsamı

Eskiden hayat boyu öğrenmenin sadece öğrencilere yönelik olduğu düşünülüyordu. Bu anlayış artık değişmiştir. Dünyamızda öğrenci sayısı yaklaşık 1,5 milyar civarındadır. Oysa hayat boyu öğrenme gezegenimizde yaşayan 7 milyar insana yönelmektedir. Bunların 745 milyonu okuma yazma bilmeyen yetişkinlerdir. Geriye kalanlar çocuk, genç, yetişkin, kadın, erkek, yaşlı, işçi, memur, çalışan, görevli gibi kişilerdir. Hayat boyu öğrenme hepsinin sürekli öğrenmesi ve

kendini geliştirmesini hedeflemektedir. Bu nedenle her bireye eğitim düzeyi, yaşam durumu, yaşı, ihtiyaçları, istekleri ve karşılaştığı zorluklara göre her alanda öğrenme fırsatları yaratmak durumundadır. Ardından yerel ve bölgesel düzeyde “öğrenen köyler, şehirler ve bölgeler” oluşturulmalıdır. Giderek “öğrenen toplumlar” ve “öğrenen dünya” hedefine ilerlemelidir. Bu süreçte ulusal eğitime paralel kısmen dijitalleştirilmiş, yerel ve küresel düzeyde eğitim stratejileri uygulanmalıdır. Böylece herkese bilgiye erişim olanakları sağlanmalıdır. Bu konuda UNESCO Genel Müdürü Koichiro Matsuura, " *Kopernik gibi bir devrim gerçekleştirmeliyiz. Bu devrimle toplum etrafında dönen bilgi değil, bilgi etrafında dönen toplum oluşturmalıyız* "demektedir (Güneş ve Deveci, 2020).

Diğer taraftan küreselleşme, bilgi ve iletişim teknolojileri ile İnternet'in hızla gelişmesi sonucu oluşan “Küresel Ağ” dünyamızdaki vatandaşların büyük bir kısmına her yerde ve her zaman veri tabanlarına erişmek için izin vermekte ve hayat boyu öğrenmeye ortam hazırlamaktadır. Ayrıca bütün okullar, liseler, üniversiteler ve araştırma merkezlerindeki bağlantılarla “Küresel Zekâ Alanı” ya da “ortak akıl” oluşturulmaktadır. Bunlara ek olarak uzaktan eğitim programlarıyla eğitim düzeyi, mesleği, yaşı ve koşulları ne olursa olsun dünya vatandaşlarının çoğuna ulaşılmaya çalışılmaktadır. Böylece teknolojik gelişmelerle hayat boyu öğrenme giderek kolaylaşmaktadır.

Sonuç olarak hayat boyu öğrenme;

1. *Zaman dilimi olarak*, beşikten mezara kadar olan süreyi,
2. *Alan olarak*, bireyin özel, aile, sosyal ve mesleki yaşamının her alanını,
3. *Birey olarak*, çocuk, genç, yetişkin, kadın, erkek, yaşlı vb. herkesi,
4. *Koşul olarak*, yaş, cinsiyet, eğitim, sosyo-ekonomik durum, köy, kent vb. her koşulu,
5. *Sistem olarak*, örgün, yaygın ve algın eğitimi,
6. *Düzye olarak*, okul öncesi, ilk, orta, yüksek ve lisansüstü öğretimi,
7. *Program olarak*, bireysel gelişme, sosyal ve ekonomik ilerleme gibi tüm programları,
8. *Bilgi olarak*, uygulama ve koşul bilgileri, akademik ve teknik bilgileri vb,
9. *Beceri olarak*, okuma yazma, dil, fen, teknoloji, sayısal, sosyal, vatandaşlık gibi becerileri,
10. *Öğrenme olarak*, öğrenme, öğrenmeyi öğrenme, hayat boyu öğrenmeyi,

11. *Materyal olarak*, eğitici araç-gereç, kitap, bilgisayar, internet, kitle iletişim araçları vb.

12. *Hedef olarak*, öğrenen şehir, bölge, toplum ve dünya oluşturmayı kapsamaktadır.

1.4. İlkeler ve Önkoşullar

Hayat boyu öğrenmeyi gerçekleştirmek için bazı ilkeler ve ön koşullar belirlenmiştir. Jacques Delors tarafından hazırlanan “*Eğitim: İçinde Hazine Gizli*” adlı Raporun “*Hayat Boyu Eğitimi Toplumun Kalbine Yerleştirme*” bölümünde hayat boyu öğrenmenin dört temel ilkesi şöyle açıklanmıştır;

1. Bilgi öğrenme (öğrenmeyi öğrenme),
2. Yapmayı öğrenme (beceri geliştirme),
3. Başkalarıyla birlikte yaşamayı öğrenme (toplumla bütünleşmek için öğrenme),
4. Olmayı öğrenme (kendini geliştirme ve varlığını sürdürmek için öğrenme) olarak sıralanmıştır (Delors, 1996; Knoll, 2004).

Bu ilkelerle hayat boyu öğrenmeyi yaygınlaştırma ve her toplumun kalbine yerleştirmeye çalışılmaktadır. Bu süreçte bazı önkoşulların yerine getirilmesi gerekmektedir. Bunlardan iki önkoşul çok önemlidir. Birincisi okuma yazma ikincisi ise ansiklopedik bilgiler olmaktadır.

1. Okumaz yazmazlığa son verilmesi: Öğrenmeyi öğrenme, beceri geliştirme ve kendini yenileme açısından hayat boyu öğrenme sürecinin en büyük engeli okumaz yazmazlıktır. Okuma yazmayı bilmeme eğitimden uzak kalmaya neden olmakta aynı zamanda toplumsal gelişme ve iş yaşamında ilerlemeyi de engellemektedir. Bu nedenle hayat boyu öğrenmenin birinci koşulu okuma yazmayı öğrenme, temel dil ve zihinsel becerileri geliştirme olmaktadır. Okuma yazma herkes için zorunlu ve temel bir haktır. Bu haktan her bireyin yararlanması sağlanmalıdır.

2. Ansiklopedik bilgilerden kaçınılması: Hayat boyu öğrenmenin amacı öğrenme, öğrenmeyi öğrenme, sürekli, aktif ve bağımsız öğrenmeyi sağlama, bireyin kapasitesini sonuna kadar geliştirme, bireysel girişkenlik ve yenilikçiliği özendirme gibi sıralanmaktadır. Bu becerileri geliştirme sürecinde ezber ve ansiklopedik bilgiler verilmesine karşı çıkmaktadır. Çeşitli disiplinlerle ilgili ezberletilen bu bilgiler zamanla eskiyeceğinden bunlara son verilmelidir. Öte yandan ansiklopedik bilgiler bireyin zihinsel gelişimini engellemektedir. Bu nedenle bireylere temel bilgiler öğretilirken işlevsel bilgiler esas alınmalıdır. Bir başka ifadeyle eğitim sürecinde” *Bilgi nasıl öğrenilir? Nasıl seçilir? Diğer bilgilerle nasıl bütünleştirilir? Öğrenilenler uygulamaya*

nasıl aktarılır? Birey kendini nasıl geliştirir?" gibi sorulara ağırlık verilmelidir. Böylece düşünme, anlama, sorgulama vb. zihinsel becerileri geliştirme ve eleştirel düşünmeyi yaygınlaştırma üzerinde durulmalıdır (Conseil de l'Europe, 1970, s.29).

Görüldüğü gibi hayat boyu öğrenmenin ilk halkasını okuma yazma öğretimi oluşturmaktadır. Bireyin temel dil ve zihinsel becerilerini geliştirmeden hayat boyu öğrenme mümkün olmamaktadır. Bu nedenle dünyamızda yıllardır okumaz yazmazlığı önlemeye çalışılmaktadır. Ancak son zamanlarda bunun yeterli olmadığı, yetişkinlerde gizli okumaz yazmazlığın yayıldığı görülmektedir. Hayat boyu öğrenme açısından dünyamızda okumaz yazmazlık ve gizli okumaz yazmazlığın durumu nedir?

2. Okumaz Yazmazlık

Günümüzde geçmişi okumak ve geleceğe yön vermek için okuma yazmayı bilmek zorunludur. İşaretlerle iletişimin giderek yaygınlaştığı çağımızda okuma yazmayı bilmemek, dünyada yaşamamak, yok olmak demektir. Bu nedenle gezegenimizdeki her bireye okuma yazma öğretmek için sistemli çalışmalar yapılmaktadır. Bilindiği gibi okumaz yazmazlık içinde bulunduğumuz çağın en önemli dünya sorunlarından biridir. Geri kalmışlık ve yoksullukla iç içedir. Ulusların kalkınabilmeleri ve varlıklarını sürdürebilmeleri için temel koşullardan biridir. Okumaz yazmazlık bir kader değildir. Sürekli izlenmesi ve köklü çözümler üretilerek önlenmesi gereken sosyal bir durumdur. Eğer azim ve sabırla sürekli olarak çalışılmazsa hemen ortaya çıkmakta ve hızla yayılmaktadır.

Dünyamızda geçmişten günümüze kadar okuryazarlığı yaygınlaştırmak için önemli çalışmalar yapılmış ve başarılı sonuçlar alınmıştır. Ancak bunlar sorunun köklü bir çözümü için yeterli olamamıştır. İçinde bulunduğumuz 2020'li yıllarda bile halen dünyamızda 15 ve daha yukarı yaşlarda 745 milyon, ülkemizde ise 2 milyondan fazla okumaz yazmaz yetişkin vardır. Yıllardır sürdürülen çalışmalara rağmen okuma yazma bilmeyenlerin rakamları hala yüksek düzeydedir. Bu durum özellikle gelişmekte olan ülkelerde ilkokulun hızla yaygınlaşması ve okullaşma oranının artmasına rağmen giderek yükselmektedir.

UNESCO'nun 2015 yılı verilerine göre dünyamızda 745 milyon okumaz yazmazın yarısından fazlası Asya kıtasında, dörtte biri ise Afrika kıtasında bulunmaktadır. Bu iki bölgede dünyamızdaki okumaz yazmaz gençlerin %90'ı yaşamaktadır (UNESCO, 2016). Diğer taraftan dünyadaki okumaz yazmazların çoğunluğu gelişmekte olan ülkelerde, bir kısmının da sanayileşmiş ülkelerde olduğu görülmektedir. Kadınlarda okumaz yazmazlık erkeklere oranla üç kat daha fazladır. Genellikle kırsal yörelerde, kentlerin yoksul kesimlerinde, kadınlarda, işsiz gençlerde, niteliksiz

ve yarı nitelikli işçilerde okumaz yazmazlık daha da fazladır (Güneş ve Deveci, 2020). Bu durum anılan kişilerin hayat boyu öğrenmeye yönelmeleri ve kendilerini geliştirmelerine büyük engel oluşturmaktadır. Bir başka ifadeyle dünyamızda 745 milyon, ülkemizde ise 2 milyon yetişkin hayat boyu öğrenmeyi sürdüreceği temel becerilere sahip değildir. Bunların durumları açık ve net olarak bilinmesine rağmen dünyamızda ve ülkemizde sayıları ile durumları çok iyi bilinmeyen gizli okumaz yazmazlar da vardır.

2.1. Gizli Okumaz Yazmazlık

Hayat boyu öğrenmenin en önemli engeli gizli okumaz yazmazlıktır. Son yıllarda bazı sanayileşmiş ülkelerde görülen ve “gizli okumaz yazmazlık” denilen bu durum giderek yayılmaktadır. Araştırmalar okumaz yazmazlığın özel bir türü olan gizli okumaz yazmazlığın genç ve yetişkinlerde yaygın olduğunu göstermektedir. Yetmiş yıldır okumaz yazmazlık sorununun tamamen çözüldüğü düşünülen zengin ülkelerde bu durum şaşkınlık yaratmış ve çeşitli önlemler alınmaya başlanmıştır.

Okuma yazma bilmeyenler hiç okula gitmemiş ve herhangi bir dilde okuma yazma öğrenmemiş kişilerdir. Oysa gizli okumaz yazmazlar bunlardan farklıdır. Gizli okumaz yazmazlar, herhangi bir okulu bitirdiği halde bireysel, iş, sosyal ve kültürel yaşamı için gerekli olan temel becerileri yeterince geliştiremeyen kişilerdir. Yani bir kurs veya okula gitmiş, bir öğretmenin gözetiminde okuma yazma öğrenmiş ancak yeterince geliştirememiş ya da zamanla unutmuş kişilerdir. Bu nedenle okuma yazmazlık ile gizli okumaz yazmazlık arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Okuma yazma bilmeyen eğitim eksikliği nedeniyle okuyamaz yazamazken, gizli okumaz yazmaz okul eğitimi almasına rağmen doğru bir şekilde nasıl okunacağı veya yazılacağını bilmeyenlerdir. Bunlar genellikle 16 yaş üzerindeki genç ve yetişkinlerdir.

Gizli okumaz yazmazlık bireyin temel eğitim ile temel beceri eksikliklerini ifade etmektedir. Bunların başında okuma, yazma ve hesaplama ile ilgili beceriler gelmektedir. Gizli okumaz yazmazlar teknik olarak okuma yazmayı bilmekte ancak günlük yaşamda etkili olarak kullanamamaktadır. Gizli okumaz yazmazın okuma yazmayı bilmeyen kişiden farkı, bir metni biçimsel olarak okuyabilmesidir. Ancak okuduğu metni anlamayabilir. Yazmaya gelince, sözlü olarak duyduğu cümleleri doğru olarak yazamayabilir. Rakamları tanır, ancak dört işlemi ve problem çözmeyi yapamayabilir. Beceri eksiklikleri bilgi düzeyi ile bireysel ve sosyal gelişimi olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durum giderek ilerlemelerini ve modern ekonomide bir iş bulmalarını güçleştirmektedir.

Gizli okumaz yazmazlık sadece dil becerilerindeki eksiklikler değildir. Bunun yanında matematik, zihinsel beceriler ve günlük yaşam için gerekli becerilerin eksikliklerini de içermektedir. Bu nedenle gizli okumaz yazmazlığı belirlemek için dört temel ölçüt kullanılmaktadır. Bunlar;

1. **Dil becerileri:** Günlük hayat için gerekli dil becerileri, sözlü ve yazılı iletişim, bilgi alma, başkalarıyla sözlü ve yazılı iletişim kurma, yazılı bir metni okuma, anlama vb.
2. **Matematik becerileri:** Hesap yapma, problem çözme, büyük, küçük, az, çok, toplama, çıkarma, çarpma, bölme, ölçme ile ilgili işlemler vb.
3. **Zihinsel beceriler:** Düşünme, anlama, sorgulama, bilgileri düzenleme, hatırlama becerileri vb.
4. **Diğer beceriler:** Günlük yaşamda gerekli anahtar beceriler, sorun çözme, başkalarıyla işbirliği yapma, bağımsız karar verme, bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma, zaman ve mekânı yorumlama, tablo ve grafik okuma gibi (ANLCI,2003).

Görüldüğü gibi gizli okumaz yazmazlık bireyin dil, matematik, düşünme, anlama, sorgulama, bilgileri düzenleme, hatırlama gibi zihinsel becerileri ile günlük yaşam için gerekli çeşitli becerilerinin gelişimini olumsuz etkilemektedir. Bu durum bireyin içinde yaşadığı aile, grup ve toplulukta okuma yazma ile ilgili görevlerini yerine getirememesine neden olmaktadır.

Gizli okumaz yazmazlar incelendiğinde iki gruptan oluştuğu görülmektedir. Birincisi okuma yazmayı unutanlar (Alettres), diğeri işlevsel okumaz yazmazlar (Analphete fonctionnel) olmaktadır. Okuma yazmayı unutanlar (Alettres), okul eğitimi almış, okuma yazma ve matematik ilgili becerileri kazanmış ancak sonraki yıllarda hiç kullanmadığından bunları unutmuş kişilerdir. İşlevsel okumaz yazmazlar ise okul eğitimi almış ancak günlük hayatta bağımsız olmak için yeterli okuma, yazma ve aritmetik becerilerini kazanamamış yetişkinlerdir. İşlevsel okumaz yazmaz UNESCO'nun 1978 yılında toplanan Genel Kurulunda; "*Fonksiyonel (işlevsel) okumaz yazmaz, toplumsal ve bireysel yönden gelişebilmesi için gerekli okuma yazma ve hesap yapma becerilerine sahip olmayan, içinde yaşadığı topluluk ve grupta, okuma yazma ile ilgili görevlerini yerine getiremeyen kişi*" olarak tanımlanmıştır (Hamadache ve Martin, 1988, s.4). Sonuç olarak gizli okumaz yazmalar günlük yaşamda bağımsız hareket edebilmek için gerekli temel becerilere sahip değildir. Sosyal hayata katılmada sorunlar yaşamaktadırlar. Bu nedenle hayat boyu öğrenme için gizli okumaz yazmazların temel becerileri yeterince geliştirilmeli, eksik beceriler tamamlanmalı ve giderek sağlamlştırılmalıdır.

Gizli okumaz yazmazlık şans eseri gerçekleşmez. Bu durum bireysel, toplumsal ve eğitimsel olmak üzere çeşitli nedenlerden kaynaklanmaktadır. Okul sırasında çocuklara okuma yazmanın sevdirememesi, alışkanlık haline dönüştürülememesi, becerilerin yeterince geliştirilememesi, okulun sık sık terk edilmesi veya sınıfta kalma, sosyal çevrede eğitime yeterince değer verilmemesi, işsizlik, okuma yazma becerilerinin günlük yaşamda kullanılmaması vb. nedenler gizli okumaz-yazmazlığın nedenleri olarak sıralanmaktadır (UNESCO, 1989. s. 10). Öğrenme sırasında bireyin zekâ, algı, dikkat, bellek, ses bilinci gibi özelliklerinin dikkate alınmaması, sağlık sorunları, aile çevresindeki sorunlar, aile ve kültürel ortamdaki eksiklikler, uygulanan eğitim modeli ve okul etkinlikleri, sosyal zorluklar, toplum düzeni ve okul sistemi, başarısız öğrencileri dışlama eğilimi vb. etkili olmaktadır (Goledzinowski, 1988). Annie Gilles'e göre gizli okumaz yazmazlık büyük oranda okul başarısızlığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Hızla değişen ve gelişen bir dünyada gizli okumaz yazmazlar okuduğu bir yazıyı anlayamamakta, bir formu dolduramamakta, durumundan utanmakta, kendine güveni azalmakta ve toplumdan uzaklaşmaktadır (Gilles, 2000). Bunlar günlük yaşamda ev, aile, işsizlik gibi bir dizi sorun yaşamakta, bunları çözmeye çalışmakta ancak başarılı olamamaktadır (Goledzinowski, 1988). Giderek şiddet ve suç eğilimleri görülmektedir.

2.2. Sayısal Durum

Gizli okumaz yazmazlar, okuryazarlık belgesi, diploma gibi resmi belgeye sahip olduklarından istatistiklerde okuryazar sayılmaktadır. Bu nedenle gerçek sayılarını belirlemek oldukça zordur. Bunun yanında okuryazarlık tanımları bir ülkeden diğerine değişmekte, bazen aynı ülke içinde bile farklı tanımlar yapılmaktadır. Bu durum araştırmaları daha da güçleştirmektedir. Tüm bunlara rağmen gizli okumaz yazmazların özellikleri ve sayıları hakkında çeşitli araştırmalarla tahminler yapılmaktadır. Bunlardan bazıları aşağıda verilmektedir.

- ABD'de 1975 yılında yapılan bir araştırmada 63 milyon yetişkinin günlük yaşam için gerekli temel bilgilerden yoksun olduğu saptanmıştır. Ayrıca 23 milyon yetişkinin günlük yaşam için gerekli temel becerilerinin eksik olduğu ortaya çıkmıştır.
- Kanada'daki bir araştırmada yetişkin nüfusun %22'sinin işlevsel okumaz yazmaz olduğunu belirlenmiştir. Bunu önleme çalışmaları yapılmaktadır.
- İngiltere'de 1987 yılında yapılan bir araştırmada genç kız ve erkeklerin %13'ünün okuma yazma ve hesap yapmada büyük sıkıntılarının olduğu ortaya çıkmıştır. Bunların %10'u okulu erken terk ettiklerinden harfleri bile karıştırmakta, %3'ü ise hiç

hesaplama ve temel işlemleri yapamamaktadır (UNESCO, 1989; Kallen, 1987; Terestyeni, 1987).

- Fransa’ da gizli okumaz yazmaz sayısı 2.5-3 milyon arasındadır. Ancak tahminler nüfusun %15’inin işlevsel okumaz yazmaz olduğu yönündedir. Fransa’da doğan, büyüyen ve eğitim gören 18-65 yaşlarındaki yetişkinlerin %7’sinin gizli okumaz yazmaz olduğu saptanmıştır. Bir başka araştırmada yetişkin nüfusun %26 ‘sının hiç okuyup yazmadığı, bunların %10 ‘nu ise okuma yazmayı tamamen unuttuğu belirlenmiştir. Ayrıca 17 yaş ve üstü genç Fransızların %81,8’inin etkili okuyucular olduğu, ancak %9,6’sının okuma güçlüğü yaşadığı belirlenmiştir (ANLCI, 2003, 2006, 2018).

2.3. Ülkemizde Gizli Okumaz Yazmazlık

Gizli okumaz yazmazlık ülkemizde de görülmekte ve önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak ülkemizde gizli okumaz yazmazların durumları ve sayıları hakkında yeterli bilgi bulunmamaktadır. Bu konuyla ilgili TÜİK verileri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo1.
Okuma yazma ile ilgili 2019 yılı TÜİK verileri

	Kadın	Erkek	Toplam
Okuma yazma bilmeyen	1.738.225	286.412	2.024.637
Okuryazar ancak okul bitirmeyen	1.970.379	653.754	2.624.133
İlkokul mezunu	7.432.396	5.081.441	12. 513.837
Bilinmeyen	287.853	254.310	542.163
Toplam	11.428.853	6.275.917	17.704.770

Tablo 1’de görüldüğü gibi 2019 yılı TÜİK verilerine göre 15 ve daha yukarı yaşlarda 2 milyondan fazla (2.024.637) okuma yazma bilmeyen vardır. Bunlar hiç okula gitmemiş ve okuma yazma öğrenmemiş yetişkinlerdir. Ancak aynı verilerde 2,6 milyondan fazla (2.624.133) yetişkinin bir öğrenim kurumundan mezun olmadığı fakat okuryazar olduğu belirtilmektedir. Kendi kendine veya okuma yazma kursuna katılarak okuma yazma öğrenen bu yetişkinlerin söz konusu becerileri hangi düzeyde geliştirdikleri veya kullandıkları bilinmemektedir. Bunun yanında 2019 yılı istatistiklerine göre ülkemizde 12,5 milyondan fazla (12.513.837) ilkokul mezunu yetişkin bulunmaktadır. Bunlardan bazılarının ilkokuldan sonraki yıllarda okuma yazmayı kullanmadıkları ve unuttukları da bilinmektedir. Ülke genelinde bunların ne kadar olduğuna ilişkin bir araştırma bulunmamaktadır. Ancak Ankara ili Mamak İlçesindeki dört

mahallede yapılan bir araştırmada 18 ve daha yukarı yaşlarda ilkokul mezunu toplam 12.342 yetişkine ulaşılmış ve ilkokulu “pekiyi” derecede bitiren 200 yetişkin okuma yazmayı unuttuğunu açıklamıştır (Güneş, 1990). Bu sonuçlardan hareketle ülkemizde gizli okumaz yazmaz sayısının 5-10 milyon arasında olduğu tahmin edilmektedir.

2.4.Önlenmesi

Gizli okumaz yazmazlığı önlemek ve hayat boyu öğrenmeyi gerçekleştirmek için ulusal düzeyde sistemli çalışmaların yapılması gerekmektedir. Bu konuda öncelik okullardaki eğitim çalışmalarına verilmelidir. İlkokullarda öğrencilere nitelikli bir okuma yazma öğretmek bu becerilerin gelişimi izlenmelidir. Eğitim süresince okul başarısızlığı ve gizli okumaz yazmazlığı önlemede karşılaşılan sorunların üstesinden gelmek için öğrencilere ve ailelerine destek verilmelidir. Ardından okul sisteminden ayrılanlar ya da terk edenler takibe alınmalı, bunlara okuma, yazma ve aritmetik eğitimi vererek okuryazarlığa karşı savaşılmalıdır.

Okuma yazmayı öğrenen genç ve yetişkinlerin unutmamaları için okuyabilecekleri düzeyde okuma materyalleri üreterek okumalarını sağlamaktır. Ayrıca, çeşitli kitaplar, dergiler, gazeteler ile diğer basın ürünlerini izlemelerine yardımcı olunmalıdır. Bunlar ücretsiz olarak dağıtılmalı ve gezici kitaplıklardan yararlanmaları sağlanmalıdır. Ardından yetişkinlere sürekli ve düzenli yaygın eğitim hizmetleri götürülmelidir. Söz konusu yaygın eğitim hizmetleri, çeşitli beceri kursları ile yörenin durumuna bağlı olarak tarım, hayvancılık, balıkçılık, avcılık gibi kurslar olabilir. Bu tür etkinliklerle okuma yazma becerilerini geliştirmelerine çalışılmalıdır.

4. Sonuç ve Öneriler

Hayat boyu öğrenme ile insanların bilgi, beceri, tutum ve karar verme yeteneklerini eğitim yoluyla sürekli olarak geliştirme amaçlanmaktadır. Bu amaca ulaşmanın en büyük engeli okumaz yazmazlık ve gizli okumaz yazmazlık olmaktadır. Genç ve yetişkinlerde yaygın olan gizli okumaz yazmazlık, dünyamızın olduğu kadar, ülkemizin de önemli sorunlarından biridir. Yetişkinlerin bireysel, sosyal ve ekonomik yönden gelişmelerini engelleyen bu soruna acil önlemler alınmadığı sürece, daha da artması kaçınılmaz olmaktadır. Bunlara yönelik araştırmalar yapılarak gerçek sayıları ile özelliklerinin belirlenmesi ve alınabilecek önlemler üzerinde çalışılması gerekmektedir. Kısaca gizli okumaz yazmazlık sorunu çözülmediği sürece hayat boyu öğrenme sorununun da çözülemeyeceği unutulmamalıdır.

REFENCES/KAYNAKLAR

- ANLCI (2003). Lutter ensemble contre l'illettrisme, Cadre national de référence, ANLCI (Agence nationale de lutte contre l'illettrisme). (<http://www.anlci.fr>), Erişim tarihi, 05.05.2019.
- ANLCI (2006), *Illettrisme : les chiffres*, ANLCI (Agence nationale de lutte contre l'illettrisme). (<http://www.anlci.fr>), Erişim Tarihi, 05.05.2019.
- ANLCI (2018), *L'évolution de l'illettrisme en France, pour l'accès de tous à la lecture, à l'écriture et aux compétences de base*, ANLCI, (www.anlci.gouv.fr) Erişim Tarihi 05.05.2019
- Baril, D. (2017). *L'apprentissage tout au long de la vie : définition, évolution, effets sur la société québécoise*, Institut de coopération pour l'éducation des adultes, Montréal: Québec
- Bentolila, A. (1996), *De l'illettrisme en général et de l'école en particulier*, Paris, Plon.
- Conseil de l'Europe. (1970). *Education Permanente*, Strasbourg: Conseil de l'Europe.
- Delors, J. (1996). *L'éducation : un trésor est caché dedans*, Rapport à l'UNESCO de la Commission internationale sur l'éducation pour le XXIe siècle, présidée par Jacques Delors. Paris: Edition Odile Jacob
- Faure, E. et al. (1972). *Apprendre à être*. UNESCO/Fayard.
- Gaté, J.-P. (dir.) (2005), *Prévenir l'illettrisme. Comment la recherche peut-elle servir l'école ?* Paris : L'Harmattan.
- Gilles, A. (2000). Le scandale de l'illettrisme. In: *Communication et langages*, n°125, 3ème Trimestre 2000. pp. 87-97. doi : 10.3406/colan.2000.3028
- Goledzinowski F. (1988). *Analphabetisme - illettrisme : divergences et convergences*. In: *Hommes et Migrations*, n°1117, décembre 1988. Dossier Illettrisme. pp. 23-26;
- Güneş, F. (1990). *Yetişkinlerin Okuma-Yazmayı Unutma Nedenleri*, AÜ. Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara
- Güneş, F. (2017) *Hayat boyu öğrenmeden sınırsız öğrenmeye*, I. Uluslararası Sınırsız Eğitim ve Araştırma Sempozyumu (USEAS2017) Tam Metin Bildiri Kitabı, SEAD, 24-26 Nisan 2017 Alanya/Antalya E-ISBN 978-605-82661-1-7
- Güneş, F. ve Deveci, T. (2020). *Yetişkin eğitimi ve hayat boyu öğrenme*, Ankara: Pegem A.
- Hamadache, A. ve Martin, D. (1988). *Theori et Pratique de l'Alphabetisation*, UNESCO/ OCED
- Kallen, D. (1987). *Echec et mauvais resultats scolaires: les nouveaux Illetres*, Perspectives, Vol: XVII, No: 62 UNESCO, 1987.
- Knoll, J-H. *L'éducation des adultes internationale en tant que programme de politique éducative: éducation tout au long de la vie et européanisation*, DVV, No: EAD 62/2004.
- MEB. (2009). *Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi (2009-2013)*, Ankara: MEB.
- MEB. (2019). *Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem Planı, (2014-2018)*, Ankara: MEB.
- Terestyeni, T. (1987). *Une enquete sur le role de l'ecrit dans la communication culturelle en Hongrie*. Perspectives. Vol: XVII, No: 62 UNESCO. 1987.
- TÜİK (2020). *2019 Yılı nüfus verileri* Ankara.

UNESCO (1989). Obiectif: Alphanetisation, UNESCO, Automne, 1989.

UNESCO (1996). L'éducation : un trésor est caché dedans. Paris, ODILE JACOB.

UNESCO. (2009). *Cadre d'action de Belém. Exploiter le pouvoir et le potentiel de l'apprentissage et de l'éducatin des adultes pour un avenir viable.*

UNESCO. (2015). *Forum mondial sur l'éducation*, 19-22 mai 2015, Incheon, République de Corée.

UNESCO (2016). Lire le Passé Écrire L'avenir, La promotion de l'alphanetisation ces 50 dernières années -Une brève analyse – Paris: UNESCO.